

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ КЕЙСІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ФІЗІОЛОГІЇ ЛЮДИНИ

Т. В. Гуранич

*Івано-Франківський національний медичний університет;
76018, м. Івано-Франківськ, вул. Галицька, 2;
тел. +380976433964; e-mail: guranichtanja@ukr.net*

Використання методу кейсів під час вивчення фізіології людини дозволяє розширити можливий арсенал засобів викладання дисципліни, урізноманітнити педагогічний процес та сформувати позитивну мотивацію до навчання. Самостійна пізнавальна діяльність студентів полягає не лише в засвоєнні базових теоретичних знань, але й сприяє розвитку клінічного мислення майбутнього медика.

Ключові слова: кейс-метод, фізіологія людини, пізнавальна діяльність студентів.

Вступ. На сучасному етапі підготовки майбутніх медиків все гостріше постає проблема активізації пізнавальної діяльності студентів. Тому постійно ведеться пошук новітніх методик, які б дозволили не лише ефективно опрацювати нову наукову інформацію, а й формувати у студентів логічне клінічне мислення [6]. Не менш важливим залишається той факт, що для того, щоб студент мав самостійне бажання вчитися та проявляв інтерес до навчального процесу, викладання дисципліни має бути сучасним, різноманітним і цікавим [3]. Одним із найбільш ефективних і поширених методів організації активної пізнавальної педагогічної діяльності вважають метод аналізу конкретних ситуацій або кейс-метод.

Кейс-метод – це педагогічна технологія, заснована на моделюванні або використанні реальної ситуації з метою аналізу даного випадку, виявлення проблеми, пошуку альтернативних й оптимальних методів її вирішення [1]. Метою такого методу є створення такої ситуації, коли студентам необхідно прийняти власне самостійне рішення. Кейс – це подія, які реально відбулися в певній сфері діяльності та є основою для проведення обговорення в академічній групі під керівництвом викладача [5]. У більшості випадків, при використанні кейсу, учасникам попередньо надається можливість ознайомитись із переліком обставин, підґрунтям яких є реальні чи уявні ситуації. При цьому студенти повинні проаналізувати ситуацію, визначити сутність проблеми, запропонувати основні шляхи її вирішення та вибрати серед них оптимальний варіант. Побудова кейсів базується на використанні принципів проблемного навчання [2, 4].

Основна частина. Фізіологія – експериментальна наука, що вивчає закономірності функціонування живих організмів й окремих їх структур (клітин, тканин, органів і функціональних систем). Вона є однією з фундаментальних теоретичних дисциплін, які повинен опанувати кожен студент вищого медичного навчального закладу. Для того, щоб урізноманітнити та вдосконалити викладання теоретичних дисциплін, у тому числі й фізіології, усе більшої популярності набуває саме кейс-метод.

Так, на кафедрі фізіології ДВНЗ “Івано-Франківський національний медичний університет” таку методику було застосовано при вивченні фізіологічного значення гормонів щитоподібної залози (ЩЗ). Для цього академічну групу умовно розділили на дві частини – пацієнти та спеціалісти вузького профілю. Зокрема, студентам, які зображали пацієнтів, було запропоновано описати основні скарги, що виникають у хворих при гіпо- та гіперфункції ЩЗ. Інша частина студентів виконувала роль лікарів (ендокринолога, кардіолога, невропатолога, гастроентеролога, дерматолога, гінеколога, офтальмолога), які мали на основі скарг пацієнтів та додатково зібраної інформації зрозуміти, про яку патологію йдеться. Важливим є те, що необхідно було не лише точно вказати порушення функції ЩЗ, а й з фізіологічної точки зору обґрунтувати чому виникли ті чи інші симптоми. Тобто, потрібно вивчити фізіологічні ефекти та механізми дії тиреоїдних гормонів, щоб зрозуміти на які функції організму вони впливають.

Розглянемо першу клінічну ситуацію. Студентка скаржиться на підвищену втомлюваність, надмірну сонливість, погіршення пам’яті та уваги, депресію, збільшення маси тіла, набряки на обличчі, зміну голосу, непереносимість холоду. Для більш чіткого розуміння проблеми студенти-лікарі додатково її розпитують. Зокрема, дерматолог запитує про стан шкіри, нігтів і волосся. Пацієнтка вказує на те, що шкіра стала дуже сухою, загрубілою, з’явилися тріщини в кутиках рота та на п’ятах, волосся стало тьмяним і почало випадати, нігті ламкі та стоншені. Гастроентеролог запитує про апетит та стілець. Пацієнтка відповідає, що апетит погіршився, почали турбувати закрепи. Гінеколог ставить запитання стосовно місячного циклу. Пацієнтка скаржиться на те, що останнім часом місячні стали нерегулярними та болісними. Таким чином, на основі скарг пацієнтки та додаткової інформації, зібраної під час розпитування, студенти зробили висновок, що у хворої гіпофункція ЩЗ. Окрім того, пояснили чому виникли ті чи інші симптоми. Так, наприклад, поява слизових набряків пов’язана з тим, що за умов зниженого вмісту тиреоїдних гормонів сповільнюються всі види обміну речовин, у тому числі й білків. Внаслідок цього в інтерстиції накопичуються глікозаміноглікани, що мають гідрофільні властивості. Даний механізм також пояснює зміну голосу, а саме його охриплість, оскільки набрякають і голосові зв’язки. Гормони ЩЗ відіграють важливу роль у підтриманні

епідермального гомеостазу, здійснюють свій вплив через ядерні рецептори кератиноцитів. Тому при дефіциті цих гормонів і виникла сухість шкіри, оскільки порушилася зміна клітинного складу епідермісу та процесів зроговіння.

Друга клінічна ситуація. Пацієнт скаржиться на різку втрату маси тіла на фоні підвищеного апетиту, непереносимість тепла, підвищену пітливість як в день, так і під час сну, тремор кінцівок, м'язову слабкість, підвищену втомлюваність, періодичні проноси, диплопію. Студент-невропатолог запитує про емоційний стан і сон. Пацієнт вказує на те, що останнім часом став неврівноваженим, надміру дратівливим, турбує безсоння, необгрунтована тривога, головні болі, помічає часту зміну настрою. Кардіолог уточнює, чи немає скарг з боку серцево-судинної системи. Пацієнт розповідає, що його періодично турбують болі в ділянці серця, відчуття серцебиття та задишка. Офтальмолог розпитує, чи не з'явилися певні очні симптоми. Пацієнт наголошує на підвищеній сльозотечі, відчутті піску в очах, двоїнні предметів. Таким чином, студенти зробили висновок, що у даного пацієнта гіперфункція ЩЗ. Зміни з боку серцево-судинної системи пов'язані з гіперкатехолемією, гіперчутливістю адренорецепторів та гіперсимпатикотонією. Формується гіперкінетичний тип гемодинаміки зі збільшенням роботи серця, підвищенням швидкості кровотоку. Порушення функції центральної нервової системи (тахіпсихізм) може бути наслідком збільшення в корі головного мозку активних центрів рецепторів до агоністів β -адренорецепторів та зниження до γ -аміномаєляної кислоти, яка є гальмівним нейромедіатором.

Роль викладача під час опрацювання конкретних ситуацій полягала в коректуванні та більш точному спрямуванні думок студентів з метою найбільш правильного та раціонального розв'язання поставленої перед ними задачі.

Висновки. Завдяки методу кейсів для вирішення практичних завдань застосовуються теоретичні знання, що сприяє розвитку самостійного мислення, вміння вислуховувати й враховувати альтернативну точку зору, аргументовано висловити свою думку. Даний метод дає змогу студентам проявити та вдосконалити аналітичні навички, навчитися працювати в команді, знаходити найраціональніше вирішення поставленої проблеми.

Важливою перевагою методу є те, що процес вивчення, по суті, імітує механізм ухвалення рішення в реальному житті, у конкретній клінічній ситуації. При цьому правильний результат можна вибрати лише за умови достатньої теоретичної підготовки. Загалом кейс-метод дозволяє зацікавити студентів процесом навчання, формує інтерес до конкретної навчальної дисципліни, сприяє активному засвоєнню знань та навичок.

Комбінування кейс-методів разом з іншими формами навчання дозволить не тільки інтенсифікувати педагогічний процес, але й вивести

його на новий, більш якісний рівень, забезпечуючи підготовку не лише кваліфікованого фахівця, а й творчої особистості з логічним мисленням. Впровадження інноваційних методів у навчальний процес змінює роль викладача, який повинен бути не тільки носієм знань, а й наставником, що ініціює власні наукові пошуки студентів.

Література

1. Бобохуджаев Ш.И. Инновационные методы обучения: особенности кейс-стади метода обучения и пути его практического использования / Ш. И. Бобохуджаев, З. Ю. Юлдашев. – Ташкент. – 2006. – 98 с.
2. Веденко Б.Г. Індивідуальна підготовка медичних працівників – суттєвий крок безперервного професійного розвитку / Б.Г. Веденко, Г.В. Дадченко // Новини медицини і фармації. – 2012. – №16 (426). – С. 26.
3. Комліченко О.О. Використання інтерактивних методів у навчальному процесі та підсумковому контролі знань студентів / О.О. Комліченко, О.М. Цветкова // Інформаційні технології в освіті, науці та виробництві. – 2013. – №. 3(4). – С. 178-186.
4. Михайлова Е.А. Кейс и кейс-метод / Е.А. Михайлова. – М.: Центр маркетинговых исследований и менеджмента, 1999. – 136 с.
5. Смолянинова О.Г. Инновационные технологии обучения студентов на основе метода / О.Г. Смолянинова. – Case Study: сбор. “Инновации в российском образовании”. – М.: ВПО, 2000. – 84 с.
6. Філоненко М.М. Психолого-педагогічна готовність викладача ВМНЗ в інноваційних умовах освіти / М.М. Філоненко // Гуманітарний вісник. – Дод. 1 до вип. 27, т. II (35). – 2012. – С. 333-339.

Стаття надійшла до редакційної колегії 22.11.2016 р.

Рекомендовано до друку д.м.н., професором Шевчуком І.М., д.м.н., професором Бондарєвим Р.В. (м. Київ)

THE USING OF CASE-METHOD DURING THE STUDY OF HUMAN PHYSIOLOGY

T. V. Guranych

*Ivano-Frankivsk National Medical University;
76018, Ivano-Frankivsk, Halyska Str., 2;
ph. +380976433964; e-mail: guranichtanja@ukr.net*

The using of case-method during the study of human physiology allows to expand the possible arsenal of teaching means of discipline, vary the educational process and form positive motivation to education. Individual cognitive activity of students means not only in the acquiring of basic theoretical knowledge, but promotes the development of clinical thinking of future medic.

Key words: *case-method, human physiology, cognitive activity of students.*